

ZINKOXID, si'ngkåxi'd, m. 5. Förening af zinkmetall med syre.

ZINKSPAT, si'ngkspåt, m. 5. Ett slags zinkmalm, sammansatt af zinkoxid, kolsyra och vatten.

ZINKVITRIOL, si'ngkvitriól, m. sing. En sort vitriol, som består af svafvelsyra och zinkoxid med kristallvatten. Kallas äfv. Hvit Vitriol och Kopparrök.

ZION, si'änn, nom. prop. n. (hebr.) 1) I det fornda Jerusalem ett berg, der Davids borg var belägen. — 2) (fig.) Den rättrogna kristna församlingen. *Z-s väktare*, en Herrans tjänare.

ZIRA, se *Sira*.

ZIRCONIUM, sirrkóniumm, n. sing. Den metalliska radikalen i zirkonjörd.

ZIRKON, sirrkón, m. 5. En ädelsten, bestående af zirkonjörd och kiseljörd.

ZIRKONJORD, sirrkånjórd, f. sing. (kem.) En egen jordart.

ZITTRA, se *Cittra*.

ZITTRA, si'ttra, f. 4. Benämning på tvenne af spanten på ett fartyg, ett på hvardera sidan, gående från bottenstocken uppåt.

ZOBEL, se *Sobel*.

ZODIAK, sodiäck, m. 5. (grek.) Djurkretsen.

ZODIAKAL, ---äl, a. 2. Hörande till djurkretsen.

ZODIAKALLJUSET, ---åljusätt, n. sing. def. En hvit, upptill i en spets utlöpende ljusstrimma, hvilken stundom, synnerligast vid dagjemnings-tiderna, kort före solens uppgång och kort efter

hennes nedgång, utbreder sig ifrån solen uppåt genom en del af djurkretsen.

ZON, són, m. 5. (grek. *Zóna*, bälte) 1) Ett af två parallelcirklar inneslutet bälte af jordytan. *Hela z-en*, på begge sidor om eqvatorn till vändkretsarna. *Norra och Södra Tempererade z-en*, en på hvardera halvklotet, emellan vändkretsarna och polcirklarna. *Norra och Södra Kalla z-en*, emellan polcirklarna. — 2) Luftstreck.

ZOOFYT, soåfy't, m. 5. (grek.) Se *Djurväxt*. [— phyt.]

ZOOFYTOLIT, soåfy'táli't, m. 5. (grek.) Stenvandlad djurväxt. [— phytolith.]

ZOOGRAF, soågráf, m. 5. (grek.) Djurbeskrifvare. [— graph.]

ZOOGRAFI, soågráfí, f. 3. (grek.) Djurbeskrifning. [— graphi.]

ZOOLATRI, soålatrí, f. 3. (grek.) Djurdyrkan.

ZOOLIT, soáli't, m. 5. (grek.) Förstenad del af ett djur. [— lith.]

ZOOLOG, soålä'g, m. 5. (grek.) En som är kunnig i zoologien; författare i denna vetenskap.

ZOOLOGI, soålå'jí, f. 3. (grek.) Naturbeskrifning om djuren.

ZOOLOGISK, soålå'jissk, a. 2. Som angår zoologien.

ZOOTOMI, soåtámi', f. 3. (grek.) Se *Djur-anatomi*.

ZYMBEL, sy'mmb'l, m. sing. Örtslägtet *Serapias*.

Å.

Å, n. 4. 1) Sjelfljudande bokstaf, den tjugonde-sjunde i alfabetet. Bibehåller alltid sitt egna ljud. — 2) Det ljud, som höres, då bokstafven *å* uttalas. — Man säger äfv. *å-ljud*.

Å, prep. Se *På*. Brukas mest i rättegångs- och embetsmannastil, äfven i sammansättningarna *Derå*, *Hvarå*, *Härå*. *Å daga*, *å färde*, *å nyo*, m. fl., se *Daga*, *Färd*, *Ny*, &c.

Å, brukas af några oriktigt för *Åh*.

Å, f. 2. Strömdrag, mindre än en ström, större än en bäck. (Ordspr.) *Gå öfver ån efter vatten*, långväga söka hvad på nära håll finnes. Se äfv. *Bäck*.

ÅBACKE, å'bácke, m. 2. pl. — *backar*. Backe invid en å.

ÅBEROPA, å'berópa, v. a. ell. **ÅBEROPA SIG**, v. r. 1. 1) Anföra såsom bevis, vittnesbörd, in-tyg; anföra till stöd för sitt påstående; anföra som ursäkt. *Å sin oskuld*, påstå sin o., vädja till sin o. *Å en lag*. *Jag å-r mig hans skrift*, hans yttrande i detta ämne. *Å sin okunnig-het*. — 2) Hänvisa till. *Jag å-r mitt sista bref*. — Syn. Se *Anföra*.

ÅBEROPANDE, n. 4. Handlingen, då man åberopar något. *Under å af mitt sista bref*, i det jag beropar mig på mitt &c.

ÅBO, å'bó, m. 5. Den, som med nyttjande rätt innehafver annans hemman, hemmansdel eller lägenhet å landet. Brukas äfven stundom, ehuru

mindre rätt, för: sjelfägande bonde. *Å-erne i byn*. — *Åbo- och besittningsrätt*, rätt att såsom åbo innehafva och besitta hemman.

ÅBRINGA, v. a. 2. (böjes som *Bringa*) Ådraga, vålla, tillskynda. *Den kostnad, förlust, han åbragt mig*.

ÅBRODD, å'brå'dd, m. sing. En allmänt be- kant, vålluktande apoteksväxt. *Artemisia Abro-tanum*.

ÅBRYN, å'bry'n, n. 5. eller

ÅBRÄDD, å'brå'dd, m. 2. Brädden, kanten af en å.

ÅBYGGNAD, m. 5. Samteliga hus och bygg- nader på en landtegendom eller ett hemman. *Hem- man med å i godt stånd*.

ÅBÅKA SIG, se *Obåka sig*.

ÅBÅKE, se *Obåke*.

ÅBÜRDA, se *Påbörda*.

ÅDA, f. 1. Se *Ejderygå*.

ÅDAGALÄGGA, v. a. 2. (böjes som *Lägga*) 1) Lägga i dagen, visa, bete, uppenbara. *Å myc- ken mandom*. *Å pröf af en ovanlig lärdom*. *Å ett hedrande uppförande*. — 2) Bevisa, visa, öfvertyga om. *Han å-lade grundlösheten af denna beskyllning*. *Han å-lade med de oveder- sågligaste skäl, att företaget var overkstäl- bart*.

ÅDER, å'd'r, f. pl. *ådror*. 1) Rör i en men- nisko- eller djurkropp, hvarigenom vätskor löpa.